SALA DE LECTURĂ

Scînteia

JURNALUL ROMÂNIEI 1989 – ACUM DOUĂZECI DE ANI

Numărul 296 | Marți, 15 decembrie 2009 – Vineri, 15 decembrie 1989 | DISTRIBUIT ÎMPREUNĂ CU JURNALUL NAȚIONAL

HOMOSEXUALITATEA LUI CEAUȘESCU

Ceaușescu a fost bărbatul unei singure femei. Prezentând simptomatologia a ceea ce psihologii clinicieni numesc dependență amoroasă, dominația soției l-a condus la decizii fatale. Umbrele unui episod de sexualitate trăit de tânărul Ceaușescu în închisoare marcaseră intimitatea cuplului. Chivu Stoica, fost martor la „rușinea" lui, a plătit secretul acela cu viața.

Printre ilegaliștii comuniști circula zvonul că Nicolae Ceaușescu avusese o relație homosexuală în timpul detenției FOTO: Arhivele Naționale

Șoapte printre ilegaliști

Primul care mi-a vorbit despre șoaptele ilegaliștilor ce-și povesteau închisorile altfel decât în cărți, a fost Alexandru Bârlădeanu. Într-o emisiune a Televiziunii Române Libere, scriitorul Titus Popovici tocmai declarase că auzise de pe la foști sus-puși despre amorul lui Ceaușescu cu Dej. „Cunosc și eu povestea de la cei care au fost la Doftana", a comentat interlocutorul meu fără a-l exonera pe Gheorghiu-Dej. „Din comisia de anchetă, constituită de organizația de partid a închisorii, a făcut parte și Chivu Stoica. Unul dintre acuzați a recunoscut, Ceaușescu – nu..."

După moartea lui Alexandru Bârlădeanu, l-am întâlnit – special pentru elucidarea acelei istorii – pe Pavel Câmpeanu, camarad de detenție cu Ceaușescu și Dej în penitenciarul din Caransebeș. Știa și el povestea anchetei de la Doftana. „Nu Dej fusese partenerul lui Ceaușescu, ci un anume Marcovici", a precizat însă Pavel Câmpeanu. Dej, dimpotrivă, avertiza, cu finețe de pedagog, pe mai tinerii deținuți asupra capcanelor vieții de închisoare. Îi dăduse și lui sfaturi „Bătrânul", cum era Dej poreclit, să știe unde să se oprească în prietenii astfel încât „să nu cadă în murdăria ce după-aceea le-ar otrăvi viața".

Nici alte povești de închisoare despre tânărul Ceaușescu nu sunt măgulitoare. De la Vasile Dumitrescu – cel care-i făcuse membri de partid și pe Ceaușescu și pe Grigore Preoteasa – copiii lui Preoteasa au aflat cum devenise Ceaușescu bâlbâit. La Doftana stătea în aceeași celulă cu Osman, fost maistru la STB. Când acela s-a îmbolnăvit, fiecare deținut comunist îi dădea câte ceva din porția lui de mâncare. Când făceau turul, i-o pasau lui Ceaușescu. Și l-au surprins că-i mânca bolnavului hrana. Ca pedeapsă, l-au bătut de-a dat în bâlbâială.

De altfel, în discuțiile din ședința alegerii primului CC din toamna lui 1945, Ceaușescu a fost criticat pentru „neprincipialitatea" din acele împrejurări. Eram tânăr și mă gândeam că am drept mai mare la viață, s-a scuzat el atunci.

Secretul paralizant al Tovarășilor

Poveștile acestea s-au transmis și la demnitarii partidului dintr-o a doua generație.

Sub titlul „Un secret paralizant", Dumitru Popescu a povestit în memoriile sale cum auzise că Nicolae Ceaușescu „nu apucase să cunoască femeia în scurta lui tinerețe de om liber, iar în închisoare, printre deținuții politici riguroși moral dar nu chiar ascetici, ar fi primit botezul focului în amorul intermasculin". Povestea i s-a părut, îndirect, confirmată de însuși Ceaușescu.

(Continuare în pag. a III-a)

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Revoluției agrare i s-a ținut lumânarea

„15 decembrie 1989. În acea vreme eram corespondentul ziarului *Scînteia* și al *Radio România*, colaborator la *Flacăra* și, atâta vreme cât a trăit domnul Tudor Vornicu, al *Televiziunii române* cu program redus. În cartea de muncă eram activist de partid la secția de propagandă a județenei de partid Ialomița, care îmi și plătea leafa. Am făcut această referire atât pentru informarea dumneavoastră, dar și pentru a mă delimita de foștii mei colegi care, obișnuiți să înoate în smârcuri, au uitat prin ce au trecut, dar mai ales ce au făcut «cu voie sau de nevoie», depinde de conștința fiecăruia, cu câtă s-au născut sau câtă le-a mai rămas. Dar ce am fost și ce sunt nu interesează pe nimeni. Întâmplarea de la 15 decembrie 1989 este sau nu un subiect?

Cu o zi înainte secretara cu propaganda, care era șefa mea, m-a anunțat că a doua zi de dimineață o să mergem să vedem cum se desfășoară programul de grajd în sectorul zootehnic de la CAP Țăndărei. Trebuia să plecăm de comitetul județean la ora 5:00 dimineața, când la mijloc de decembrie se luminează abia pe la 8:00. Era o vreme să nu dai un câine afară. Slobozia era înfășurată într-un uriaș giulgiu prin care se cernea o burniță rece, iar un vânt ascuțit te lua în primire încă de la primii pași. Becurile, care ar fi trebuit să lumineze străzile, nu mai fuseseră aprinse de multă vreme.

La locul de întâlnire ne aștepta nea Tudorel, șoferul secției de propagandă, cu o Dacie neagră.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL ZILEI

La București s-a întrunit Adunarea Generală a membrilor Grupului român din Uniunea Interparlamentară. După tragerea la sorți pentru sferturile de finală ale Cupei Cupelor, Dinamo București urma să întâlnească Partizan Belgrad. La Întreprinderea „Tractorul" din Brașov a „coborât" pe benzile de montaj motorul Diesel cu numărul 1.650.000.

Întrunire la nivel înalt

La Palatul MAN a avut loc Adunarea Generală a membrilor Grupului român din Uniunea Interparlamentară. În cadrul întâlnirii s-a dezbătut raportul de activitate al Grupului interparlamentar român și al Grupului parlamentarilor români pentru securitate și cooperare în Europa pe anul 1989. În „spiritul concepției novatoare" a „Tovarășului", pe lista activităților internaționale a parlamentarilor români s-au regăsit problemele privind lichidarea pericolului unei catastrofe nucleare precum și trecerea la măsuri „hotărâte" de dezarmare nucleară și convențională.

(Continuare în pag. a II-a)

Ultima noapte a regimului Ceauşescu, văzută de la Budapesta

21 decembrie, seara: Pe Bulevardul Thokoly, mulțimea afluia spre Ambasada României, pregătindu-se de încă o noapte de veghe. Veștile de la București, transmise din om în om, sunt dătătoare de speranțe, românii ieșiseră în stradă, înfruntând forțele represiunii în chiar centrul puterii ceaușiste. Întreaga suflare din Europa este cu ochii pe România. Ungurii, cu atât mai mult! Oare care va fi deznodământul? La fel ca și cei din stradă, și noi, cei din ambasadă, suntem la curent cu evenimentele, desigur nu din depeșele Centralei, care, ca de obicei, rezumau Scânteia, ci din ascultarea asiduă a Europei Libere. (În zilele mai bune, standardul analizelor acesteia cu privire la relațiile româno-ungare ne provoca invidie profesională...). Odată cu lăsarea întunericului, în marea umană din stradă se aprind, ca și în celelalte seri, mii de lumânări. Acum, parcă sunt mai multe, parcă ard mai intens. Răsună chemări la solidaritate cu românii, se scandează lozinci anticeușiste. Un grup de români, prinș în mulțime, fluturã un drapel tricolor, cântând cu ardoare „Deșteaptă-te, Române!", în aplauzele tuturor. Reflectoarele echipelor de televiziune sunt ațintite spre clădirea ambasadei păzită de scutieri ai poliției ungare, echipați de luptă. Pe străzile adiacente campau deja de multă vreme camioane cu efective de poliție gata de intervenție.

(Continuare în pag. a III-a)

Moartea lui Chivu Stoica – crimă politică sau sinucidere?

Toți cei care l-au cunoscut pe Chivu Stoica (1908-1975) au fost unanimi în certitudinea că „fusese sinucis". Ultima sa soție are argumente convingătoare că amintirile lui Chivu despre Doftana i-au fost fatale. Printre asistenții din umbră ai tragicului deznodământ, doamna Maria Manolescu-Chivu și-i amintește pe Ion Mihai Pacepa și pe „nepoata Elenei Ceaușescu". Pe-atunci, generalul era sfetnic de încredere, negustor de bijuterii și strălucit manager al „chimistei" de carieră mondială.

Nu era Chivu omul să se sinucidă!

Aceasta a fost opinia celor care l-au cunoscut din aproape. „Bon viveur" și om dintr-o bucată, fără vocație pentru reflecții conceptuale și tendințe introspective, Chivu Stoica făcuse carieră ca ilegalist cu ani mulți de închisoare și om de încredere al lui Gheorghiu-Dej. Se născuse într-un sat din Buzău, într-o familie săracă, cu 11 copii. Calificat cazangiu la Atelierele CFR Grivița București, intrase acolo în contact cu o celulă comunistă. Din 1933 și până în 1944 i-a cunoscut în închisori pe bonzii partidului. Fusese cineva când Ceaușescu era abia începător!

În „alegerea" lui Ceaușescu din 1965, votul lui Chivu a contat greu, fiindu-i ulterior recompensat cu funcția de președinte al Consiliului de Stat. Căci „democratul" pe atunci Ceaușescu preluase din moștenirea defunctului Dej doar cârma partidului. După doi ani s-a răzgândit. Deposedat de prima funcție în stat, Chivu a rămas în conducerea CC cu responsabilitatea Colegiului Central de Partid.

Între timp, toți „baronii" lui Dej fuseseră daților la o parte. Pretextând abateri de la „morala socialistă", Ceaușescu i-a înlocuit cu oameni noi. Fostul prim-ministru Maurer se pensionase în 1974, după un grav accident de mașină. Dintre foștii camarazi de Doftana rămăsese doar Chivu.

În 17 februarie 1975 vestea sinuciderii lui Chivu Stoica a stupefiat pensionarii din „garda lui Dej". În propria-i cameră, cu nevasta și alte două femei în încăperea alăturată, își proptise țeava puștii de vânătoare Holland-Holland în gură. Apăsase trăgaciul cu degetul mare de la picior. Nu femeile din fața ușii auziseră zgomotul puștii, ci șoferul din curte.

„Eu nu mai știu cu ce ocazie l-am auzit pe Chivu Stoica plângându-se că i s-au pus microfoane și în pat, mi-a relatat Alexandru Bârlădeanu (1997). Referitor la timpul dinaintea morții sale, probabil că în urma celor dezvăluite de acele aparate a avut loc o discuție dură între Chivu, Nicolae Ceaușescu și nevastă-sa, când s-a spus lucrurilor pe nume." Adică – i-am solicitat eu lămuriri lui Alexandru Bârlădeanu –, dacă îi va fi făcut Ceaușescu reproșuri în chestiuni de morală, Chivu i-a amintit cazul celui ce vede paiul din ochii altuia, nu și bârna dintr-ai lui: ancheta homosexualității din Doftana. „Poate să fie adevărat că așa a decurs cearta cu Ceaușescu și nevastă-sa, a admis interlocutorul.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALE PERSONALE

15 DECEMBRIE

Mircea Dinescu, din detenția lui la domiciliu, a mai trimis o scrisoare deschisă, cu titlul Mamutul și poetul, pe care un ziar german o publică pe prima pagină. Într-adevăr, e de admirat. De ce „mamut"? Explică tot el: a citit undeva, într-un ziar, că s-a descoperit un mamut foarte bine conservat, în burta căruia s-au găsit flori de mușețel. Dinescu spune că în burta mamutului nostru se vor găsi cadavrele morților de foame, de frig și a celor schingiuiți în pușcării. De altfel, Ceaușescu a fost comparat cu un mamut de un articol apărut în occident, iar poetul nostru nu face decât să refuze această comparație, atâta vreme cât mamuții erau ierbivore pașnice și mâncau – printre altele – flori de mușețel. Scrisoarea lui Dinescu este directă, îndrăzneață, aruncându-i geniului carpatin, în față, toate injuriile pe care le merită și acuzându-l de crime și samavolnicie. Odată cu această scrisoare, E.L. mai dă câteva alte scrisori de protest, adresate lui D.R. Popescu, președintele Uniunii Scriitorilor, în legătură cu vechiul lor protest vizavi de soarta lui Mircea D. Acești sunt: Paleologu, Mihai Șora și Radu Enescu de la Iași.

(Continuare în pag. a II-a)

Gospodăria de Partid, monopolul soților Ceaușescu

Era o secție a Comitetului Central al PCR cu misiunea de a desfășura activități economice indiferent de profil, pentru a aduce venit partidului. În sistemul ei e organizare se găseau sectoare care-și determinau activitățile.

Gospodăria de Partid a fost o mare întreprindere economică, diversificată, specifică unui regim politic comunist. Ceva asemănător nu poate exista într-o altă orânduire socială. Orice încercare de a mai porni din loc o asemenea afacere ar fi sortită eșecului.

Prin această Gospodărie de Partid au pătruns, timp de peste 30 de ani, pe piața din România și au mers la export mari cantități de haine de blană, scurte și căciuli pentru femei, confecționate din vulpi argintii și albe, nurci și astrahan, de o calitate excepțională. Cantinele din toate unitățile ce aparțineau de această gospodărie erau aprovizionate din producția internă și la prețuri convenabile. În unitățile de producție și-au desfășurat activitatea zeci de mii de oameni.

(Continuare în pag. a II-a)

CALENDAR

15 decembrie (vineri)

Soarele a răsărit la 7:45, a apus la 16:37
Luna a răsărit la 19:40, a apus la 10:17
Sărbătoare creștină: Sf. Sfințit Mc. Elefterie; Sf. Mc. Antia și Suzana

S-a întâmplat la 15 decembrie 1989

- La Bruxelles a început reuniunea de toamnă a miniștrilor de externe din țările membre ale NATO. Pe ordinea de zi figura rolul alianței în viitor, relațiile Est-Vest, precum și o serie de probleme ale dezarmării
- La Întreprinderea de Utilaj Petrolier „1 Mai" din Ploiești a fost realizat un nou utilaj – mașina automată de debitat prin forfecare profile pline laminate
- În mai multe localități din județul Ialomița s-a desfășurat „Săptămâna științei și tehnicii pentru tineret"
- A avut loc, la București, o adunare festivă cu prilejul împlinirii a 125 de ani de la crearea Conservatorului de muzică din București.
- Reprezentanți din 68 de țări din Africa, bazinul Caraibelor, zona Oceanului Pacific, și ai celor 12 state membre ale CEE au semnat în capitala Togo-ului, cea de-a patra „Convenție de la Lome"

Ramona VINTILĂ

Agenda Elenei Ceaușescu

Toate normale în țară!

Dacă citești ziarele, a început – conform graficului de anul trecut –, „săptămâna științei și tehnicii pentru tineret", oamenii muncii raportau succese și împliniri iar Ceaușescu lupta (neobosit) pentru pace mondială, bunăstarea și fericirea „poporului său".

Obișnuit a curs ziua de vineri 14 decembrie 1989 și la Cabinetul 2. O primă ședință de lucru la sălița cu secretarul general al partidului (orele 9:38–10:10) pe tema planului pe 1990. Și-a vizitat și Nicu Ceaușescu iarăși mama (orele 10:14-10:25). După plecarea fiului, Tovarășa s-a întreținut cu secretarul CC cu propaganda Ilie Matei (orele 10:30-11:05).

Altă ședință (fără temă menționată și fără Ceaușescu) a avut Elena Ceaușescu cu Ion Totu, Ion Pățan (ministrul Finanțelor), Silviu Curticeanu și Ion Ursu (orele 11:20-12:45). Economist de profesie, Totu fusese până la începutul lui noiembrie 1989 șeful diplomației românești. Dar îl „rotiseră" președinte al Comitetului de Stat al Planificării și Aprovizionării Tehnico-Materiale.

După ședință, la Cabinetul 2 a intrat pentru câteva minute Ion Ursu, prețuitul colaborator al Tovarășei în ipostază de „savantă". Decebal Urdea, guvernatorul Băncii Naționale din primăvara lui '89, a fost reținut și el într-o scurtă întrevedere.

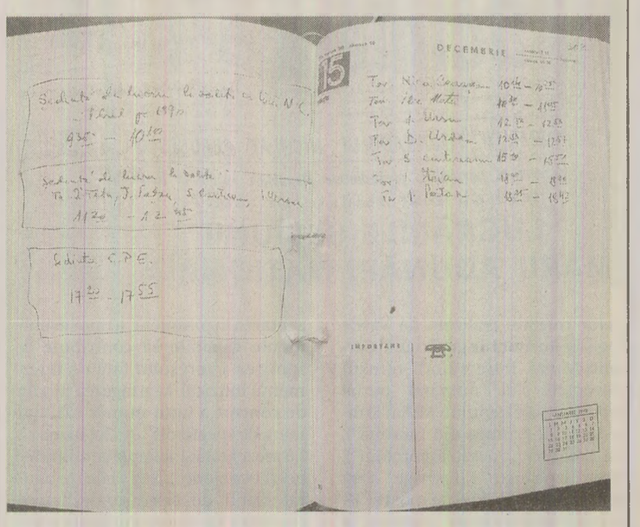

Programul de lucru al după-amiezii a început cu Silviu Curticeanu (orele 15:40-15:51). În agendă pare să nu se fi petrecut nimic în biroul Elenei Ceaușescu mai bine de un ceas. Au fost apoi consemnate o ședință CPEx (orele 17:20-17:55), urmată de întrevederi cu Ion Stoian (orele 18:00-18:20) și Ion Pățan (orele 18:25-18:42).

Astfel a decurs în agenda Cabinetului 2 ultima zi liniștită din viața soților Ceaușescu.

Lavinia BETEA

Pagini realizate cu sprijinul AGERPRES Agenția Națională de Presă AGERPRES

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Revoluţiei agrare i s-a ţinut lumânarea

(Urmare din pag. I)

Secretara, sosită prima, se afla deja la ofițerul de serviciu de la cabinetul primului secretar. Am plecat spre Țăndărei striviți de vremea de afară, dar și de gândurile noastre atât de confuze, care numai țineau cont că și celor mai habotnici activiști le intrase principialitatea la apă.

Drumul l-am parcurs în mai bine de jumătate de oră, deși distanța era de numai 25 de kilometri. Sectorul zootehnic al CAP Țăndărei se afla la ieșirea din oraș, în spatele cimitirului care era împrejmuit de un gard de zid. Pentru a ajunge la ferma de vaci am tulburat apa din multe bălțoace, deși nea Tudorel circula cu faza mare.

În fața primăriei ne aștepta instructorul de partid care era și președintele CUASC-ului Țăndărei. Când au apărut în lumina farurilor zidurile grajdurilor, nea Tudorel a luat-o la dreapta și apoi a oprit. Am coborât din autoturism în întunericul tăiat doar de lumina farurilor, bolnavă, neputincioasă, care nu putea sparge bezna. Ne uitam la tovarășa secretară așteptând să vedem încotro se duce. În clipa aceea, lângă zidul cimitirului s-a auzit o bușitură de parcă cineva aruncase un sac greu. Întunericul și zgomotul au băgat spaima în noi. Instructorul de partid a strigat cu vocea gâtuită: «Care ești, mă, acolo ?».

Din întuneric cineva a răspuns: «Eu sunt, tov. președinte, eu, Ion! Tocmai am luat niște crâmpeie de lumânări din cimitir să facem lumină că ne apucăm de muls».

Cuvintele omului care sărise de pe gardul cimitirului veneau parcă de pe altă lume. Ne-am uitat unii la alții, fără să îndrăznească vreunul să tulbure liniștea ca de priveghi. Îngrijitorul a aprins o lumânare, care arsese numai pe jumătate lângă o cruce. Am intrat în grajd mai mult pe bâjbâite. Vacile rumegau și în iesle erau numai ogrinji și bețe de coceni care fuseseră rase de ultimele frunze. Tăceam de ceva vreme, când tovarășa secretară s-a întors spre președinte spunând: «Și când vă dă lumină?». «Diseară pe la cinci, doar o oră!».

Tovarășa s-a întors și a pornit spre ieșire. Instructorul nu a urmat-o, a rămas în grajdul CAP-ului.

La Slobozia am ajuns când lumina își intra în drepturi, iar burnița era înspicată de măzăriche. Drumul se acoperise în urma noastră cu polei. Nimeni nu scosese o vorbă. În capul meu, mă credeți numai dacă vreți, se băteau fără milă toate gândurile. Îngrijitorul care aduna din cimitir crâmpeie de lumânări menite să dea lumină morților, pentru ca la flacăra lor plăpândă să mulgă vacile, a fost un alt cui cu care «revoluția agrară» i-a răstignit pe mulți. Un lucru era clar: revoluției agrare, care intrase în comă, i s-a ținut lumânarea cu ajutorul luminii luate de lângă crucile morților din Țăndărei."

(Mihai Vișoiu, Amara – jud. Ialomița)

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. I)

Apoi încă o listă de protestatari, de poeți tineri, printre care am auzit și numele Magdalenei Ghica. Cred că Radu, mâine, n-o s-o facă pe eroul, ca tată de poetă disidentă. În ceea ce-l privește pe DRP... singurul lucru bun ar fi să-și dea demisia. Dar nu se-ndură. Și cine să vină în loc? Un politruc și mai laș? Și prost scriitor? Pentru că DRP este, oricum, un foarte bun scriitor. Refugiindu-se însă în legende, mituri, într-o lume de baladă și veche istorie, strecurându-se abil, sau mai bine zis, fugind abil din mijlocul istoriei de astăzi pe care n-are curajul s-o divulge!

„Dragostea și tristețea mea, Bucovina!", o emisie-concert la televiziunea rusească. Ascult cu emoție cântecele triste pe fond verde de păduri înalte. „Dulce Bucovină, veselă grădină" – dar mi se pare strigător la cer să aud vorbele oamenilor, vorbele cântecelor șoptite sau strigate în rusește! Legănările doinelor, ale baladelor, sunt de-ale noastre, le cunosc plânsul, tainele, adormirile și trezirile, foșnetul frunzei într-un cântec de fete, chiotul pădurii într-un cor de bărbați, dar toate, toate, în rusește. Să spun că-mi vine să plâng, ar fi prea puțin! Nu plânsul mă-ncearcă, ci țipătul!

În dimineața asta, în drum spre radio, pe la ora 8:00 și 15 minute, mergând pe jos, aproape de stația Eroilor, am văzut doi milițieni păzind pe trotuarul înghețat, cadavrul unui bărbat, acoperit cu jurnale, doar picioarele rămase afară, lume trecând pe lângă el și neîntrebând nimic, tot ce e uniformă ne produce frică și ne așteptăm la amenințări. Am avut un șoc văzându-i acolo, nemișcați, păzindu-l. E o miliție aproape și in mod special, bulevardul acesta fiind cel pe care trece adeseori Ceaușescu, atunci când își vizitează „șantierele", e păzit și suprapăzit de securitate. Iar sub jurnale o umbră inertă și noi trecând pe lângă ea, fără să ne oprim, fără să întrebăm, ca și cum e firesc să se întâmple așa, să nu știm, să nu incomodăm cu întrebările pe paznicii legii. Peisajul cenușiu, sumbru, de „bun augur" pentru începutul meu de zi. Să ne obișnuim cu morții. Mi-aduc aminte, cândva, tot cam pe-aici, căzuse pe trotuar o creangă imensă, smulsă de furtuna de peste noapte, dintr-un cireș copt. Trotuarul era tot verde și sângeriu, cireșele lucind printre frunze ca niște mici lumânări de spermanțet roșu. Atunci se opreau toți, întrebau, priveau cu tristețe crengile mari, ucise de furtună, un fel de priveghi la căpătâiul unui mort drag. Acum aproape că nici nu ne uităm, doar cu coada ochiului, la nefericitul întins fără vlagă, direct pe caldarâmul înghețat, trecem, simțim că se petrece ceva în dreapta noastră, peste umărul nostru, dar nu ne oprim, trecem mai departe, noi înșine umbre speriate care ar putea cădea dintr-o clipă în alta și să nu mai fim decât o pată cenușie sub niște ziare infecte pe care tronează ultimul discurs al ultimului.... ultimului. Mă urmărește imaginea asta crudă, amară, a celui mort, acoperit de un ziar murdărit de noroi și de niște fraze de discursuri funeste. Cine-o fi nefericitul? Cine l-o fi așteptând acasă?

Pe patul din odaia țărănească, găsesc crengi verzi de brad, aduse de N. Miroase proaspăt a pădure, seara, când sprijinindu-le de tulpini înalte, aștepți să-nceapă adierea unei alte respirații, mai adânci, mai profunde, mai neștiute, când trupul și sufletul nu mai sunt singure, ci se risipesc în mii de fărâme, dăruindute cu totul vieții de dincolo de viață, abandonându-te. Odaia se-neacă în tăria aromei. Intru în acest regat și simt deodată că plutesc și-ncep să mă regăsesc. Creanga verde de brad. Lumina verde a casei. Creanga cireșului ucis de furtună, omul acela, creangă și el, acoperit de ziare murdare, pe trotuarul înghețat! Câtă iarnă în noi!

Titel Constantinescu, Frica și ... alte spaime, București, Editura

Moartea lui Chivu Stoica – crimă politică sau sinucidere?

„Comuniștii vechi" au privit cu suspiciune varianta oficială a morții lui Chivu Stoica – sinucidere. „Tovarășul Chivu" știa prea multe despre trecutul lui Ceaușescu, inclusiv episodul homosexualității de la Doftana FOTO: Arhivele Naționale

(Urmare din pag. I)

Aveam și un capăt de informație, după care, înainte de a veni Chivu pentru ultima dată acasă, fusese o mare ceartă. Iar ei, speriați că va vorbi lucruri neconvenabile lor, au hotărât să-l execute. De altfel și moartea lui Trofin este dubioasă. Ceaușescu s-a descotorosit de acei oameni ce puteau ști ceva despre el."

Pe doamna Maria Manolescu-Chivu am cunoscut-o relativ curând. Ingineră textilistă, se pensionase în 1987 cu grad de cercetător științific principal dintr-un institut de cercetare de profil. Fusese, printre altele, ministru-adjunct al industriei ușoare. Îl cunoscuse pe Chivu Stoica ca înaltă activistă în organizația de femei și se căsătoriseră în 1965.

„După ce n-a mai fost președintele Consiliului de Stat, n-a mai avut gardă, a început dna Manolescu-Chivu stupefianta relatare despre împrejurările morții soțului. În 18 ianuarie a venit acasă însoțit de patru securiști. Îl luaseră direct de la CC. Între ei, o femeie și un bărbat ziceau că sunt soți. Ea a zis că o cheamă Doina Roman, că e nepoata Elenei Ceaușescu și că lucrează la Securitate. El care era Ion Mihai Pacepa – că l-am cunoscut –, își zicea soțul ei. Și acest Pacepa, «soțul», a stat cuminte acolo până l-au instalat, l-au dus pe Chivu în cameră. Apăruseră în casă zicând că-l păzesc de mine. Adică au venit cu garda, cu tot colectivul ăla ca să fie păzit de mine, să închipuiți?! Chivu era epuizat, nu prea-și dădea seama ce se-ntâmplă... Mai târziu, alți securiști mi-au spus de droguri, de hipnoză... Ce-i spunea asta, «nepoata» aia, făcea Chivu. Și mi-au interzis mie să mă mai ocup de soț. N-am mai avut voie. Să se ocupe «nepoata» care s-a instalat cu ceilalți doi securiști, fără «soț», în casă. Mi-au spus că sunt trimiși de conducere să aibă grijă de Chivu Stoica. El avea o cameră, ei alta și mai era un dormitor al copilului (fetița soților Chivu avea 9 ani – *n.n.*). El zăcea, era bolnav, avusese cu ceva vreme înainte și un infarct, avea tensiune... Ca să nu-i fac mai mare rău, am stat deoparte, fără scandal. «Nepoata» pleca la Partid, mai venea... Apoi, prin generalul Răduică (coordonase, în 1968, «reabilitările» și demiterea fostului prieten al lui Ceaușescu, Alexandru Drăghici – *n.n.*), a vrut Gospodăria de Partid să mă dea afară din casă. Am cerut audiență dar familia Ceaușescu era plecată la odihnă. Am ajuns la Iosif Uglar, care era secretar al CC-ului și-i ținea atunci locul la partid. După ce i-am povestit tot ce e-n casă la noi, mi-a zis: «Să știți că-mi pare rău că v-am primit». Cum, dom'le? Ce să fac?! «Nu știu.»

Judecând, eram convinsă de cum mergeau lucrurile. Pe Drăghici l-au scos criminal, pe ăsta voiau să-l scoată imoral. Asta a fost toată tactica lor. Dar ei mă atacau pe mine, culmea, nu pe el. Mi-au închis ușa să nu mai intru în casă, mi-au dat două repartiții să plec din acea casă. L-au chemat pe Ion Șiclovan, judecător la Sectorul I, și-au zis că-i unchiul «nepoatei» – «doctorul Roman» –, să bage Chivu divorț, să scape. Eu am zis că nu plec din casă cât sunt soția lui Chivu Stoica. Au vrut să fie un scandal, să aibă motive să-l scoată, să-l compromită." Între timp, soția a fost înștiințată că soțul ei cel epuizat și păzit „dăduse divorț". Iar ei și fetiței i se propunea altă casă.

Cu „nepoata" la Spitalul Elias

În Primăverii se zvonise că amorezatul Chivu nu se mai dezlipea de „nepoată". Că afemeiatul senil o luase cu el și în spital. Soția avusese însă parte de un experiment preliminar cu altă „nepoată" ce aterizase în casa lor, zicându-și Claudia Florea, și pretextând căutarea unui serviciu. Se descotorosise de ea, găsindu-i-l. Știa bine că lui Chivu îi plăceau femeile, dar după infarctul din 1971 nu mai era cazul. Dna Maria Manolescu-Chivu a refuzat să părăsească domiciliul conjugal. În 28 ianuarie l-a convins pe dr Burghelea să-i viziteze soțul. Iar doctorul a decis internarea lui Chivu Stoica la Elias. S-a dus și „nepoata". „La Elias tot ea era persoana care avea grijă de el, mi-a relatat dna Manolescu-Chivu. Am cerut la spital voie să-l văd și nu mi-au dat. Nici copilului, fetei noastre, Emilia, nu i-a dat. Cât a lipsit el la spital, eu aveam groază de Securitate. Mă zăvoram seara, închideam ușile... În 17 februarie, seara, pe la 8, aud ciocănind în ușă. Era și sora mea la mine. Zic «Aoleu, Securitatea!». Și-am zis să nu fim singure, să am și eu un martor acolo. M-am dus pe scara din dos, noi stăteam la parter. La etajul I era Băbălău, care era ministru la Energie, și la etajul II stătea Constantin Pârvulescu. Pârvulescu era bolnav de gripă, dar a venit doamna Pârvulescu la mine. După ce a venit doamna, am deschis ușa. Și era el, era Chivu Stoica. Cu un geamantan, de la spital venea. A îmbrățișat-o pe Emilia, a sărutat-o, s-a dus în cameră și zice: «Te rog, fă-mi un ceai!». Ei, am zis, era doamna Pârvulescu și eu mă duc să fac ceai! N-a trecut nici un sfert de oră și iar bubuituri în ușă. Era șoferul. Zice: «S-a sinucis Chivu Stoica!». Imediat a venit Răduică. El a fost primul. Apoi Negrea (unul dintre capii de rezistență ai Securității – *n.n.*) și cu această nepoată."

Doliu și funeralii naționale

Cadavrul lui Chivu Stoica a fost ridicat fără a i se da voie soției să-l vadă. Ei i s-a spus că s-a împușcat cu arma de vânătoare. „Și eu atunci, când mi-a spus de armă de vânătoare, m-am dus repede să văd armele, povestește interlocutoarea. După înfarct nu mai avea voie să meargă la vânătoare, că medicii vorbeau de recul, de nu știu ce. Avea trei arme printre care un Holland-Holland. Cutiile cu ele erau la locul lor. Cu ce pușcă s-a împușcat, nu știu. Fiindcă pe cele trei le-am predat apoi eu."

Și-a revăzut soțul doar pe catafalc. Nu din aproape, că era ridicat foarte sus. Ca unui mare erou al clasei muncitoare, lui Chivu Stoica i s-au făcut funeralii naționale. Nici Ceaușeștii, nici primul-ministru Ilie Verdeț n-au venit să-și ia rămasul-bun – după protocol ori după datină – de la defunct. Niciodată văduva lui Chivu Stoica nu i-a mai revăzut pe Ceaușești. Până la sfârșit, toți ceilalți tovarăși din vârf au evitat-o. Despre „nepoata Elenei Ceaușescu" a auzit că lucrase-ntr-o vreme în preajma lui Ion Ursu, apoi la Ambasada României din Varșovia.

„O singură cauză găsesc în moartea lui Chivu, spune acum. Acolo a făcut greșeală. I-a pus să facă fiecare autobiografie. Și el a făcut, până în '48. Nu numai el. A făcut și Bodnăraș și alții. Au dispărut, da, după aceea. Chivu n-a scris nimic de el, de Ceaușescu. A scris cazul când a fost șeful comisiei, că au fost tineri care... dar nu l-a numit că Ceaușescu. Și de acolo îl obseda pe Ceaușescu. Iar Chivu a mai avut discuții cu el așa, între patru ochi..."

Cazul a fost amintit și de Pacepa în „Orizonturi roșii" în versiunea următoare: „El (Ceaușescu – *n.n.*) l-a convins pe omul numărul trei din ierarhia partidului, Chivu Stoica, fost prim-secretar și prim-ministru, că problemele sale datorate excesului de alcool ar putea cauza neplăceri partidului. Stoica a demisionat la promisiunea lui Ceaușescu că va rămâne o figură onorabilă pentru tot restul vieții. Totuși, pe 18 februarie 1975, Stoica a fost chemat la Comitetul Central și acuzat că întreține relații sexuale cu o nepoată în vârstă de 22 de ani. El a înțeles brusc că are microfoane instalate acasă. În aceeași noapte, Stoica s-a sinucis impușcându-se în gură cu pușca lui de vânătoare. O scrisoare a sinucigașului a fost găsită pe biroul lui și înmânată destinatarului. Conținutul ei nu a fost dezvăluit niciodată; totuși, se spune că după ce a citit-o, Ceaușescu a cerut mai întâi spirt pentru a se spăla pe mâini, iar apoi șampanie". Ca tot ce-a scris Pacepa, și fragmentul citat e un amalgam de minciuni și date reale, tehnică tipică dezinformării. În chiar rândurile de mai sus sunt cel puțin două neadevăruri: Chivu n-a fost vreodată prim-secretar și n-a murit la data menționată.

Lavinia BETEA

Gospodăria de Partid, monopolul soţilor Ceauşescu

(Urmare din pag. I)

A fost secția politică a CC al PCR în care propaganda nu prea și-a găsit locul. Interesul cel mai mare a fost determinat de realizarea de produse calitative care să aducă venituri. Procedând astfel, a devenit piesa de rezistență adoptată de toate partidele comuniste aflate la putere.

Ca urmare, în schema acestor sectoare se afla un număr mare de întreprinderi care produceau diferite bunuri. Multe dintre ele mergeau la export. Întreprinderile erau specializate pe administrarea de locuințe speciale și de protocol, creșteri de animale, mobilă, cereale, decorațiuni interioare, prelucrarea laptelui, ferme de animale, unele pentru blănuri scumpe și ateliere care confecționau haine și căciuli din piei de vulpi albastre și polare, nurci și astrahan; lampadare și obiecte din argint, printre care tăvi și suporți de pahare și tacâmuri ce erau oferite cadou unor înalte personalități aflate în vizită în România. Și mai ales în proiectarea și realizarea de construcții.

Organizarea Gospodăriei de Partid era făcută după principii economice bine gândite, urmărindu-se realizarea calității produselor. Era condusă de un șef de secție, trei adjuncți și mulți șefi de sectoare. Nu s-au folosit denumiri de directori tocmai pentru a se păstra caracterul de partid.

Pe mulți dintre acești șefi îi cam uita Dumnezeu în scaunele pe care le ocupau și, din câte se constata, nu le părea rău de fel. Unul dintre locțiitori era și trezorierul partidului. El și cei din subordinea lui gestionau banii plătiți din cotizații și afaceri comerciale, inclusiv valută, necesară pentru operațiuni diverse.

Pe parcursul zecilor de ani de existență a acestei secții, majoritatea șefilor care s-au succedat la conducere, au fost din rândul minorităților naționale. Prezența lor în asemenea locuri socotite politice, rezolva, probabil, multe interese.

În toate unitățile economice au existat norme de lucru. Se urmărea calitatea produselor. Ca urmare, atât în țară, cât și în străinătate, nu aveau concurență. Produsele alimentare foloseau numai coloranți și ingrediente naturale. Personalul care lucra în toate unitățile productive era format din specialiști și meseriași cu înaltă calificare. Gospodăria de Partid a fost, prin diversitatea activităților ce le-a desfășurat și a numărului mare de oameni ce i-a avut încadrați, poate, cea mai mare întreprindere productivă în țară.

Din această secție a făcut parte și Sectorul Reprezentare, cunoscut în vorbirea curentă ca Sector Special. Prin el se realiza aprovizionarea cu tot ce era necesar pentru membrii familiei prezidențiale – în mod gratuit – și a celor ce făceau parte din Comitetul Politic Executiv (CPEx), contra cost. Un astfel de sector a existat în fiecare țară componentă a sistemului socialist. A fost considerat ca o necesitate. Președintele unui stat comunist nu era lăsat să se descurce singur cu aprovizionarea familiei lui începând cu alimentele, produsele cosmetice, îmbrăcămintea și până la personalul de serviciu. Acesta, ca și familia sa, se afla sub o protecție bine organizată, în care intra și verificarea în laborator a tuturor produselor puse la dispoziție pentru consum.

Aprovizionarea familiei președintelui era o treabă permanentă. „Consumatorii" se învățaseră cu noile preparate și reușeau să facă deosebirea între ce era un produs de excepție și unul normal, folosit de cei mulți. Erau apreciate foarte mult antricoatele de tăuraș împănate cu grăsime, nu prea multă, ca și alte produse cărora li se reținea foarte repede denumirile. Ca urmare a interesului și poftei de mâncare, toată familia se găsea sub un control medical permanent. Slăbirea devenise o preocupare, mai ales că exista plăcerea de a servi din multele și atrăgătoarele produse de cofetărie.

În România, membrii familiei președintelui consumau numai produse alimentare proaspete. Ce rămânea după fiecare masă, era retras la magazia Sectorului Special. Operațiunea era cunoscută sub numele de retururi. În felul acesta se evidențiau foarte bine ce de mânca. Altfel, ar fi rezultat că s-ar fi consumat cât pentru șapte familii. Practica a impus un asemenea sistem. Acest mod de a se consuma numai produse proaspete a determinat ca, la reședința prezidențială ca și la casele unde locuiau copiii, să fie o circulație permanentă de mașini de aprovizionare, necunoscută de beneficiari căci în perioada cât aceștia se aflau la domiciliu, orice prezență de astfel de mașini înceta.

Majoritatea produselor proveneau de la „Întreprinderea Băneasa", ce aparținea de Gospodăria de Partid, aflată la marginea Bucureștiului. Aici se pregăteau laptele proaspăt și toate derivatele lui. Se produceau brânzeturi de toate felurile. Exista și un mic abator, în care se sacrificau porci de 80 de kg și tăurași de 400 de kg crescuți în medii ecologice. În afară de carnea proaspătă se fabrica într-o secție specială șunca fără prea multă grăsime, afumături, salamuri și cârnați. Tot de aici plecau zarzavaturi, legume, fructe, flori cultivate în sere bine îngrijite și încadrate cu muncitori calificați. Modul de prezentare al tuturor produselor intra în competiție cu altele cu mărci de renume de prin multe țări dezvoltate din lume. Din produsele acestei întreprinderi erau serviți toți președinții de stat veniți în România. Și tot de aici se asigura pentru recepțiile oficiale la nivel prezidențial și guvernamental. Beneficiau și cantinele ce erau în subordinea Gospodăriei de Partid. Peștele, vânatul și fructele intrau la Sectorul Reprezentare prin alte căi, pe bază de contracte și la cerere. De exemplu, de la Tulcea soseau săptămânal două mașini cu pește ales, nelipsind cega, morunul, șalăul și crapul.

Peștele era transportat în containere speciale sigilate, cu documente din care rezulta că au regim special. Sigiliile aveau rolul ca să confirme că pe parcurs nu s-a umblat în aceste containere.

În sarcina Șefului Sectorului Reprezentare intra și organizarea meselor oficiale, oferite în cinstea șefilor de stat și a altor personalități invitate de Președintele României. Se mai îngrijea de organizarea meselor oferite cu ocazia zilelor naționale, ale soților Ceaușescu și a Anului Nou. Acest șef ținea o legătură directă cu Coana Leana. El îi mai prezenta revistele de modă ce veneau din străinătate, inclusiv cele cu ultimele noutăți în domeniul bijuteriilor, ceasurilor, încălțămintei și al produselor alimentare. Astfel Coana Leana era în temă cu toate noutățile din lume. Dar nu numai atât. Știa ce să ceară. Așa că, prin avioane și prin implicarea ambasadelor, se aducea, rapid, tot ce dorea. Acest șef de sector cunoștea gusturile tuturor. Era și creatorul de surprize prin intermediul bucătarilor și al ospătarilor care depindeau de el. La Paște surprizele constau în ouă roșii, cozonaci, miel și alte preparate specifice. Trăiau toți cu impresia că împărtășeau o tradiție și în comunism. Soții Ceaușescu erau, de fiecare dată, impresionați de astfel de inițiative pe care, probabil, le așteptau și le acceptau, dar n-aveau voința de a le propaga și recunoaște ca o necesitate pentru populație căreia puțin îi păsa de îngrădirile făcute de niște indivizi duplicitari puși în funcții politice cu puteri de decizie. Tradiția populară revenea în familia Ceaușescu la Paște și Crăciun. Avea loc într-un cadru strict intern și parcă era interpretată ca secret de familie. Aceeași situație se repeta și în familiile celor ce făceau parte din conducerea partidului. Nu cred, din câte știu, să fi existat sub acest aspect, vreo aripă dură, care ar fi refuzat aceste surprize, excluzând pe cei a căror etnie nu-și însușise obiceiurile românești. Un lucru era cert că toți se complăceau în respectarea tradițiilor, dar le ascundeau unii față de ceilalți.

Când Șeful Sectorului Reprezentare primea indicația de la Coana Leana, aflată în rol de șef adjunct suprem, ca să organizeze o masă festivă, știa că trebuia să-i prezinte o listă cu preparatele ce vor fi servite și cu prețul lor pentru un singur invitat. Întotdeauna prețul era găsit prea mare și trebuia să-l reducă. În consecință, se serveau produse mai ieftine în cadrul unei mese oficiale oferite de președinte. Procedeul era o excepție de la regula internațională. Așa se ajunsese ca la fiecare masă oficială să se servească castraveți și roșii umplute cu pastă de vinete și cu brânză. Nu lipseau nici dovleceii sau chifteluțele de mărimea oului de porumbel.

În meniu intra și o supă mai groasă făcută din boabe de mazăre uscată servită în niște cești mai mari, aspectuoase, pentru a impresiona. Căci în ce privește gustul, era îndoielnic. Dar se spera de fiecare dată că se va rupe gura târgului. A celor care erau în sală și mai tot timpul erau invitați pe la diferite recepții oferite de ambasade. Dacă în locul acestora ar fi participat niște nevoiași, adunați de pe străzi, probabil că i-ar fi impresionat cețile confecționate cu talent. După aceea urma prepelița la cuptor. Câte una de fiecare invitat. Era pusă pe o farfurie întinsă foarte mare și în jur avea o garnitură din fasole păstăi fierte, boabe de mazăre verde, orez lung fiert și cartofi prăjiți fleșcăiți. Garnitura nu era condimentată, dar avea un aspect ce atrăgea privirile. Prepelița făcea figură deosebită, ce te atenționa că este crocantă și că dacă înfigi furculița risti ca să o trimiți în poala vreunui coleg de masă. Așa că ar fi fost de preferat numai să o privești. Prepelița devenise însă la aceste mese un fel de mâncare națională a României. Ca și sarmalele de Crăciun și mielul de Paște. Nu lipsea de la nici o recepție oficială. Devenise, parcă, și o emblemă națională. Nimeni nu știa că ea, prepelița, reprezenta credința Coanei Leana, că asigura în mod sofisticat reușita unei acțiuni protocolare. Se putea crede că dorea să se inducă ideea că prepelița era mâncarea preferată a românilor, deși majoritatea lor nu o gustaseră vreodată.

Născocirea Coanei Leana era menținută și pentru că nu era informată. Nu i se spunea nici că la recepții, aproape toți lăsau prepelița neatinsă în farfurie.

După atâtea feluri de mâncare, din care mesenii doar ciuguleau din curiozitate, se aduce tort și apoi înghețată. Mult fast și protocol în dezacord cu gustul preparatelor servite.

col. (r) Eugen Adrian CRISTEA,
fostul șef al Direcției a V-a de Securitate

JURNALUL ZILEI

Scînteia
ORGAN AL COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN
Anul LIX No. 14 720 | Vineri 15 decembrie 1989 | 8 PAGINI – 1 LEU
ÎN PREZENȚA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU
secretar general al partidului, președintele Republicii Socialiste România
ieri au fost reluate în plen
LUCRĂRILE SESIUNII MARII ADUNĂRI NAȚIONALE

(Urmare din pag. I)

Nu lipsea nici o dezbatere despre „combaterea acțiunilor cercurilor imperialiste de ingerință în treburile altor popoare".

Dinamo – Partizan Belgrad în „sferturile" Cupei Cupelor

Dinamo București urma să întâlnească echipa Partizan Belgrad în sferturile de finală ale Cupei Cupelor. Tragerea la sorți a avut loc la Zürich, la distanță de mai puțin de o săptămână de la stabilirea meciurilor echipelor la Campionatul Mondial de Fotbal, eveniment care i-a ținut pe microbiști cu sufletul la gură. În tururile anterioare, Dinamo București eliminase pe Dinamo Tirana cu 0-1 și 2-0 și apoi pe Panathinaikos Atena cu 2-0 și 6-1. Partizan Belgrad a scos din cursă pe Celtic Glasgow, cu 2-1 și 4-5, și pe Groningen, cu 3-4 și 3-1. Cronicarii sportivi țineau astfel să sublinieze eficacitatea deosebită a adversarei ce avea să se confrunte cu echipa bucureșteană.

Motoare de succes

Întreprinderea „Tractorul" din Brașov a avut un nou motiv de a fi menționată la gazetă. De pe una din benzile de montaj motoare a întreprinderii a „coborât" motorul Diesel cu numărul 1.650.000. Succesul „remarcabil", „cu profunde semnificații", era un bun prilej pentru a sublinia, în spiritul vremii, succesele pe care le-au obținut oamenii muncii de aici pe parcursul a 43 de ani de existență a unității: primul motor care a echipat „modestul", dar „victoriosul" tractor IAR 22, o gamă largă de motoare, începând de la 18 CP până la 150 CP, și motoare atât pentru tractoare, cât și pentru alte mijloace mecanice de transport, cum erau autoturismele de teren ARO.

Întâlnire științifică româno-americană

La București a avut loc o dezbatere științifică româno-americană organizată de Academia de Științe Sociale și Politice și de Consiliul pentru relații și schimburi internaționale din SUA. Dezbaterea a fost consacrată revoluției tehnico-științifice și impactului ei asupra dezvoltării economico-sociale și evoluției relațiilor româno-americane în perioada postbelică, precum și perspectivele lor de dezvoltare. La eveniment au luat parte politologi, economiști, sociologi și istorici români și americani, care au prezentat comunicări științifice.

„Șase basme minunate"

La galeriile „Muscion" din Cluj-Napoca a fost deschisă o expoziție dedicată centenarului morții lui Ion Creangă. Expoziția reunea opere ale scriitorului apărute de-a lungul anilor, lucrări despre viața și creația sa și lucrări de pictură, grafică, sculptură și tapiserie inspirate din volumul „Amintiri din copilărie".

Numele lui Ion Creangă a fost menționat și într-o antologie de basme editată de Teatrul Dramatic din Brașov. Instituția a publicat un supliment al caietului program denumit „Șase basme minunate" – o antologie foarte comprimată a basmelor celebre, realizată de Vasile Gogea și ilustrată de graficianul Corneliu Mihai. Între autorii români prezentați s-au numărat nume nepereche ale genului: Mihai Eminescu („Făt-Frumos din Lacrimă"), Ion Creangă („Povestea porcului"), Petre Ispirescu („Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte") – „o întreagă mitologie simbolică a spiritualității românești".

O nouă stagiune a muzicii simfonice

Orchestra simfonică din Constanța a dat startul unei noi stagiuni, ocazie cu care avea și un nou dirijor, în persoana maestrului Aurelian Octav Popa. Orchestra și-a propus, pentru stagiunea 1989-1990, prezentarea în premieră „a unor evenimente capabile să contribuie la sporirea interesului față de fenomenul muzical, la atragerea în sala de concert a unui număr cât mai mare de spectatori". Astfel urma să fie prezentată „Integrala simfoniilor beethoveniene", avea să fie inaugurat ciclul de concerte-dezbatere „Aurelian Octav Popa și invitații săi" – întâlniri care se voiau un dialog viu, direct cu publicul spectator, a cărui prezență era așteptată în fiecare vineri dimineața.

Iubitorii muzicii clasice aveau să regăsească și creația autohonă, bogat reprezentată prin audiții cum ar fi „Poem bizantin" de Șerban Nichifor, dar și lucrări de Liana Alexandra, Doru Popovicii, Theodor Grigoriu, Paul Constantinescu.

Adela Cristina TEODORESCU

După începerea „tulburărilor" din România, ambasada de la Budapesta a fost luată cu asalt de manifestanții maghiari, care solicitau încetarea represiunilor

ULTIMA NOAPTE A REGIMULUI CEAUȘESCU, VĂZUTĂ DE LA BUDAPESTA

(Urmare din pag. I)

Cu gardul ei de fier forjat si tablă neagră, cu jaluzelele ferestrelor coborâte, prin care doar la etaj mai răzbătea câte o dâră de lumină, reprezentanța noastră diplomatică pare un vapor în derivă. Doar tricolorul – simbolul onoarei și mândriei noastre naționale – mai flutură stingher, pe catargul de la intrarea oficială, semn trist al însingurării României, într-o lume cuprinsă de febra înnoirii și speranței. Difuzoare de multe mii de wați, instalate în vecinătatea ambasadei, dirijează timpii demonstrației. Cu cât înaintăm în noapte și veștile de la București sunt tot mai îngrozitoare, protestele se întețesc. Este rândul nostru, al celor din clădire, să fim ținta acestora. Tot mai des, difuzoarele ne somează: „Predați armele și securiștii. Ieșiti din clădire!" Telefoanele de amenințare nu mai contenesc, suntem anunțați că, în minutele următoare, clădirea va fi aruncată în aer... Nervii noștri sunt întinși la maximum, situația pare fără ieșire, amenințarea că mulțimea va năvăli în ambasadă e mai mult decât o posibilitate, iar deznodământul, greu de anticipat. Evident, arme nu avem. De unde, și la ce?, iar predarea unor oameni, protejați de statutul lor diplomatic (cui, și cu ce titlu, suntem, cumva, în război?) nu soluționează criza regimului din România. Mă întreb, în acele clipe de coșmar, din nou și din nou, dacă nu cumva „sus", la București, s-a luat în calcul și eventualitatea sacrificării noastre...

Cel din urmă protest al ambasadorului RSR

În lumina zorilor, care s-au ivit în cele din urmă, târziu, ca la vreme de iarnă, ne privim unii pe alții, cu ochi încercănați și fețe livide, întrebându-ne, în gând, cu inima strânsă, ce va urma, ce ne rezervă ziua care începea. După evaluarea situației (violarea curții misiunii, apriderea unor lumânări pe pervazul ferestrelor de la parter și ridicarea pe catarg, alături de tricolor a unei lente de doliu), ambasadorul solicită o audiență urgentă la MAE, și, după luarea precauțiilor necesare pentru protejarea ieșirii autoturismului de reprezentare (tot o Dacie), șeful de misiune se îndreaptă spre destinație, unde prezintă un protest energic (al câtelea oare?). În acest răstimp, noi, diplomații rămași pe poziție, butonăm aparatele de radio, în încercarea de a afla mai multe despre evenimentele de la București. Postul românesc anunță sinuciderea „trădătorului" Milea, convocarea ședinței CPEx și proclamarea stării de necesitate, fără a sufla o vorbă despre represiunea sângeroasă din noaptea precedentă. Urmărim, încordați, evoluția emisiei, care se recepționa, ca de obicei, cu dificultate. Ne apropiem deja de prânz, când din difuzoare răzbat voci gâtuite de emoție, care proclamă: „Am învins! Armata e cu noi!" Dăm năvală în secretariat, întrebându-ne unii pe alții dacă am auzit bine vocile de la București. Decidem, pe loc, să-l aducem „acasă" pe ambasadorul plecat în misiune de protest. Îl sunăm, pe „scurtul" care leagă, încă le mai leagă, capitalele țărilor membre CAER, telefon care la noi este exilat într-o fostă toaletă de pe hol și are un fir lung de tot, pentru a putea fi târât până în biroul ambasadorului sau până în saloanele de la parter, unde acesta își primește înalții oaspeți din țară, doritori de a suna „acasă", vreun șef, desigur nu pe „Tovarășul", al cărui confort spiritual nu mai are nimeni voie să-l tulbure, de foarte multă vreme! Aflăm de la colegii unguri de la Externe că ambasadorul este la curent cu noua situație de la București, acesta luând, de altfel, drumul ambasadei. Cât este de la curent, vedem imediat ce sosește, când ne liniștește că totul va fi bine, conducerea fiind preluată de tovarășul Manea Mănescu...Îl aducem cu picioarele pe pământ, informându-l că e victima unei confuzii, comunicatele de acasă, vorbind despre „guvernul Corneliu Mănescu", fostul meu ministru de externe, pe care, cu ceva vreme în urmă , ungurii se oferiseră să-l primească la tratament, la Budapesta, pentu a-l scoate din domiciliul forțat (semnase „Scrisoarea celor 6"), dar, bineînțeles, noi am protestat, precum ne instruise Centrala...

Televiziunea ungară, primită în ambasadă

În fine, episodul se încheie cu decizia promptă, adoptată unanim, de a ieși la demonstranți și a le comunica cum că noi suntem cu poporul și cu noua conducere a României. (Ce repede se înfăptuiește „întoarcerea armelor" într-o ambasadă!). Hotărâm să dăm credibilitate gestului nostru, invitând să ni se alăture în balcon (iată că avem și noi o scenă a balconului!) o echipă a TV Ungare aflată în stradă. La vederea aparatului de filmat, mulțimea huiduie copios, crezând că este vorba de Televiziunea Română. E nevoie de lămuriri strigate de sus în jos, după care solidarizăm cu mulțimea, mulțime care cere, barem simbolic, capete. Aruncăm de la etaj „portretul cunoscut", desprins de pe peretele biroului ambasadorial, unde în zilele noastre bune, cu lumini și ferestre necenzurate, putea fi văzut și din stradă. Aceași destinație o au și volumele „operelor" „tovarășului" și ale „savantei" sale consoarte. Gesturi largi, primite cu aplauze de mulțime. Radio București informează: Suntem printre primele misiuni care își anunță adeziunea la noua putere in curs de constituire in România. Urmează și alte momente încărcate cu dovezi ale „anticeaușismului" membrilor colectivului nostru, mărturisiri ale „oprimării" la care am fost supuși... Vorbe tardive și penibile, scuzabile însă în momentul unic și de exaltare pe care îl trăim, și al cărui cuvânt de ordine, lansat la București, este „Unitate". Treptat, presiunea străzii scade, ori , mai bine zis, se transformă într-o nevoie acută de acțiune pozitivă, în sprijinul românilor. Porțile ambasadei sunt de acum deschise celor, și sunt mulți aceștia, care doresc să se îndrepte spre frontieră, cu ajutoare de tot felul, în primul rând medicamente, despre care aflăm că e mare nevoie. Microbuzele Ordinului de Malta vor fi primele care vor intra în România, cu ajutoare, fiind deja pregătite la frontieră de acțiune, de câteva săptamâni. Dar vor fi și întreprinzători singulari, care își vor risca viața, pentru a fi cu un ceas mai devreme alături de prietenii în nevoie. Desigur, mai sunt și altfel de vizitatori, cei ce ne cer socoteală și vor lista securiștilor din ambasadă, amenințâ cu violență și explozii. Pentru ei, noi suntem reprezentanții regimului falit, care tocmai s-a prăbușit, și li se pare firesc să-i împărtășim soarta.

Bucuria primei sărbători necenzurate

Au urmat alte zile și nopți pline de freamătul acțiunii, tânărul ministru român de externe, Sergiu Celac, colegul nostru de mai ieri, revenit, nu pe tanchetă, ci pe Trabantul propriu, la conducerea MAE, secondat de primul său sfetnic întru cele bune, ambasadorul meu de la Washington, Corneliu Bogdan, acum secretar de stat (avea să moară la datorie, în ultima zi a anului acesta furtunos), chemându-ne pe toți la acțiune. Când, în zorii Crăciunului, micul meu tranzistor, de care nu mă dezlipisem de luni de zile, îmi aduse de la București un colind, m-am trezit lăcrimând. Era bucuria primei sărbători necenzurate, dar și tristețea singurătății mele, departe de ființele dragi. În aceași noapte, urmărind scenele procesului și execuției de la Târgoviște, m-am întrebat, pentru prima oară, dacă acesta este semnul bun, de început, al libertății noastre viitoare...

Am mai rămas, vreme de câteva luni membru al „colectivului" Budapesta, până când cererea mea de revenire în centrala MAE a fost auzită. În martie 1990, părăseam frumosul oraș de pe malul Dunării, lăsând în urmă aproape un deceniu de activitate, în care am evoluat la aproape toate „aparatele" unei misiuni. Am fost, rând pe rând, dar uneori și simultan, atașat de presă, consul, consilier cu probleme politice, interpret al șefului de misiune, om de taină a trei ambasadori, fiecare, în felul lui, dar incontestabil, bun român, prizonier în mrejele unei puteri obtuze, înstrăinată de propriul popor, o putere incapabilă să înțeleagă sensul schimbărilor în curs în fostele țări socialiste și nici să-și ajusteze corect politica externă.

Rememorând acei ani de trudă și lipsiți de glorie, m-am întrebat, adeseori: eu și cei asemeni mie ce-am fost, oare? Doar simpli slujbași ai statului? Ori, poate, ceva mai mult! Noi ce datorie am îndeplinit? Cu siguranță, răspunsul nu este prea comod, pentru că, oricât de onești vom fi fost și oricât de justificate acțiunile noastre, la vârful piramidei puterii, pe care și noi o serveam, deciziile erau viciate de o judecată reducționistă. O constatare deloc măgulitoare pentru diplomația română a anilor '80...

George ALBUȚ

Homosexualitatea lui Ceaușescu

(Urmare din pag. I)

Într-o ședință de Secretariat, secretarul general refuzase înverșunat construcția unor cămine studențești cu camere de mai puțin de trei paturi. Din considerente morale, și nu economice, a respins proiectul

Dependența lui atât de specială de nevastă, explica fostu-le apropiat, se clădise pe harul taumaturgic al Lenuței („care, la eliberare, cu răbdare, înțelegere și tandrețe, a reușit să-l dezbare pe tânărul revoluționar de obiceiul deprins în tenebrele închisorii, făcându-l să se întoarcă definitiv la deliciile amorului heterosexual"). Efectul a fost dramatic asupra lui Ceaușescu („nu s-a mai putut apropia niciodată de o altă femeie, în afara ocrotitoarei-mentore de care a devenit dependent"). Până în ultimele clipe de viață i s-a dedicat cu abnegație. Bătrânețea și bolile i-au accentuat dependența de nevastă. Iar puterea și controlul ei s-au extins de la el asupra politicii României. Astfel, moartea lor reprezintă, involuntar, „o apoteoză a iubirii exclusive, de o viață", a fost concluzia memorialistului.

Martor în ancheta de la Doftana

Chivu Stoica (1908-1975) petrecuse 11 ani în detenție. Arestat, ca măsură represivă la grevele muncitorești de la Atelierele CFR Griviția (februarie 1933), trecuse prin închisorile din Aiud, Doftana, Târgu-Ocna, Văcărești, Caransebeș și lagărul din Târgu-Jiu.

După ce-a luat puterea, Ceaușescu le-a cerut celorlalți foștilor ilegaliști să-și facă, în extenso, autobiografiile în vederea scrierii unei istorii a partidului. În același scop i se adresase și lui Brejnev solicitând documentele despre PCdR aflate în arhiva Cominternului. Din motive lesne de înțeles, Ceaușescu a abandonat proiectul. Au dispărut și autobiografiile. Excepție unică, poate, a fost un exemplar al relatărilor lui Chivu Stoica, păstrat de ultima sa soție, Maria Manolescu-Chivu. Redăm, în cele ce urmează, în premieră absolută, fragmentul cu referire la cazul de homosexualitate de la Doftana:

„Tot la Doftana, din procesul Anei Pauker, a fost și un tovarăș Marcovici care era membru al Biroului Politic și secretar al CC. Un om vechi în partid și-n mișcarea revoluționară. El a avut o comportare bună tot timpul cât a fost teroare și regimul de distrugere la Doftana, dar după cucerirea regimului (politic pentru deținuți – *n.n.*), fiind bătrân, nu participa la viața de partid, la viața de colectiv, la munca politică, culturală, educativă, venea din când în când și ținea câte o prelegere – era de altfel un om pregătit și cu mare experiență – pentru că era mai bătrân am găsit cu cale, să-i dăm pe cineva pentru a-i curăța celula și a-i face ordine, cu acest scop am însărcinat pe un tovarăș, al cărui nume nu-l mai reținm, croitor era de meserie. După puțin timp am aflat că a fost văzut de alți tovarăși, fiind vizeta de la celulă deschisă puțin, că practica perversități. Marcovici obișnuia să aibă relații îndeosebi cu tovarăși tineri, printre care Anghel, Sor și alții (subliniat în text – *n.n.*). La anchetă a confirmat și el și atunci s-au luat măsuri atât din Doftana cât și de către conducerea partidului să fie scos din partid. El moare la cutremur sub dărâmături.

Pentru cercetarea cazului s-a numit o comisie de anchetă din care făcea parte Ganef, Dej și Chivu, situația lui am prelucrat-o în organizația de partid, căci el căuta să atragă o serie de tineri care erau acolo, voia să-i strângă într-un cerc. Probabil că la el era un vechi obicei, o decădere morală. S-a lichidat cu totul după prelucrarea acestor fapte".

S-a lichidat cu totul și Chivu după „prelucrarea" lui Ceaușescu.

Lavinia BETEA

ARTICOLUL ZILEI

Prestigiul

Poate că pe unii îi ajută în viață șansa, un adevăr rămâne însă mereu valabil: șansa și-o croiește, în primul rând, omul. Prin ceea ce este și reprezintă el în rândul celorlalți oameni. Mă gândeam la toate acestea într-o zi când, aflat la Întreprinderea de Alumină din Tulcea, auzeam de „disputa" iscată între director și șeful unei secții. Obiectul său, mai bine zis, subiectul acesteia îl constituia o fătucă abia trecută de un metru și cincizeci, isteață și drăguță foc, venită la întreprindere ca inginer stagiar de numai două luni și ceva. Conducătorul unității ar fi vrut s-o transfere la dispecerat, unde era nevoie de un specialist destoinic, bun cunoscător al fluxului tehnologic, dotat cu o atenție mereu trează și cu intuiția, dacă vreți, a bunului mers al întregii producții, exprimată aici în tablouri și semnale, în beculețe și săgeți care „îmbrăcau" cu aparatura lor sofisticată o întreagă încăpere. Un adevărat centru de comandă și control al fluxului tehnologic. Șeful secției a demonstrat că fata s-a dovedit într-adevăr foarte pricepută, ea fiind acum de un real sprijin în bunul mers al producției, coordonând cu rezultate excelente funcționarea instalației de filtrare albă, parametrii optimi ai acesteia, urmând permanent indicațiile tehnologice. Or, aceasta era foarte importantă pentru asigurarea unei calități superioare a aluminei calcinate. În orice caz, el nu e de acord să transfere fata. Până la urmă s-a convenit ca totul să depindă de răspunsul ei: unde vrea să lucreze? La filtrarea albă sau la dispecerat? Și fata a optat pentru producție, rămânând la secția ei.

Te cuprinde un simțământ de stimă pentru omul respectiv când afli că abia a împlinit 24 de ani și a reușit în mai puțin de 90 de zile să se impună prin capacitate unui colectiv puternic și deosebit de exigent. Așa că am căutat-o pe Mădălina Tira în secție la ea, abia zărindu-i-se ochii de sub casca albă, pe care o poartă pe cap: Vai de mine, zice, dar nu trebuie să scrieți aici despre mine. Uitați, chiar aici, lângă mine se află o fată fruntașă, Ileana Șerban, operator, și ca ea sunt foarte multe, vă rog să nu scrieți despre mine, eu n-am realizat încă nimic deosebit. De ce am optat pentru secție? Aici simt că îmi fac cu adevărat meseria, cunosc oamenii, instalația. Și simt că muncitorii au încredere în mine. Să nu bănuiți cumva că încrederea aceasta a fost acordată „în alb". În acest colectiv lucrează oameni cu calificare înaltă și, când au văzut-o pe fetica asta de-o șchioapă, isteață și deșteaptă, nu s-au lăsat până n-au „testat-o" venind ba cu o „nelămurire", ba cu o „chichiță" tehnică... numai că fata a luat totul în serios și le-a răspuns foarte exact dând și îndemnurile tehnice necesare. (...) Vom scrie, desigur, și despre altele. Deocamdată nu putem trece peste realitatea unui prestigiu câștigat repede, dar cinstit, prin muncă, ambiție și competență. El stă ca o lumină de drum frumos la capătul unui destin uman și profesional care se anunță de excepție.

Vasile Tincu
Femeia, nr. 12/1989

HOLLYWOOD DÂMBOVIȚEAN

Feți-Frumoșii șantierelor

Concursul
Producție: Casa de filme 4
Scenariul: Pavel Pereș
Regia: Radu Caranfil
Devis estimat: 3,2 ml lei

În cadrul programului de modernizare a producției, într-o întreprindere de mașini-unelte și agregate, se organizează un concurs pentru perfecționarea uneia din componentele de bază ale liniei tehnologice.

Spre surprinderea multora, concursul este câștigat de inginerul Alexandru Teodor, care până atunci nu se făcuse remarcat pe tărâmul creației tehnico-științifice și inginerești. Consiliul științific al unității și secretarul comitetului de partid, Călin Stavru, nu au nici o rezervă în privința proiectului prezentat de inginerul Teodor și se pronunță pentru punerea lui în aplicare. Conducerea întreprinderii dispune constituirea, în acest scop, a unui colectiv condus de inginerul Teodor.

Printre membrii colectivului se află și inginerul Mircea Popescu – unul dintre specialiștii de bază ai întreprinderii –, care la rândul său, participase la concurs cu un proiect propriu. Obiecțiile sale întemeiate privind anumite soluții din proiectul omologat sunt considerate de ingienrul Teodor și de alți membri ai colectivului ca fiind subiective, pornite din resentimentele unui om care nu se împacă ușor cu gândul că alt specialist s-a putut dovedi mai capabil.

Deși în părerile sale nu pornise de la o asemenea stare de spirit, Mircea Popescu ajunge, ca urmare a insinuărilor făcute de alt membru al colectivului, Gheorghe Alboiu, să creadă că rezultatele concursului au fost determinte de atitudinea preferențială a Consiliului științific, din care face parte și Daniela Conta, prietena inginerului Teodor.

Activitatea colectivului intrând în impas, conducerea întreprinderii pune din nou în discuție lucrarea inginerului Teodor. Spre surprinderea tuturor și în primul rând a lui Teodor, în cadrul discuțiilor Daniela Conta apreciază că observațiile critice ale inginerului Mircea Popescu sunt judicioase și, pornind de la ele, face o serie de sugestii pentru îmbunătățirea lucrării omologate anterior de Consiliul științific.

Intervenția corectă a Danielei și punctul de vedere principial exprimat de secretarul comitetului de partid contribuie la clarificarea lucrurilor nu numai din punct de vedere tehnico-științific, dar și în planul relațiilor dintre oameni.

Stările de spirit subiective, tensionate, sunt depășite, asigurându-se reinstaurarea climatului principal, de încredere și colaborare propice muncii creatoare.

Printre oameni
Producție: Casa de filme 5
Scenariul: Alexandru Struțeanu
Regia: Mircea Moldovan
Deviz estimat: 3 ml lei

Paulina, eroina filmului, sudoriță pe șantierul hidrocentralei din Voinea, se preocupă cu tenacitate de perfecționarea profesiei pe care a îndrăgit-o. Devine unul dintre cei mai buni muncitori calificați, unul dintre oamenii de bază la construcția barajului. Ei i se încredințează formarea unei „echipe a tineretului", care va deveni o formație de lucru fruntașă.

Este apreciată și încurajată. Inginerul Preda o sfătuiește să-și continue studiile și o ajută în pregătirea examenului de admitere la facultate și apoi, pe întreg parcursul studiilor.

Strâns legată de viața șantierului, Paulina vine frecvent în mijlocul colectivului de constructori, constatând de fiecare dată că aici, la Voinea, au loc schimbări majore. O dată cu extinderea lucrărilor, se înalță și o localitate modernă, un viitor oraș agro-industrial.

Atunci când va reveni pe șantier, ca specialist, Paulinei îi va fi ușor să preia, după perioada stagiului, conducerea unui punct de lucru. Acum se va împlini și dragostea ei pentru inginerul Preda, cel care a fost alături de ea tot timpul.

Fire sensibilă, plină de gingășie, atentă la necazurile și bucuriile mai mari sau mai mici ale oamenilor, autoritară în același timp, Paulina se bucură de întreaga prețuire și stimă a tovarășilor din conducerea antreprizei, a forurilor locale.

În ciuda prejudecății unora că o femeie n-ar fi capabilă să conducă o asemenea activitate pe un șantier complex, ea dovedește calități organizatorice și profesionale. După un timp, Paulina este promovată în funcția de director. Nu-i va fi ușor să suporte afrontul unor bărbați orgolioși și nici să rezolve problemele dificile ale șantierului. Mai mult, o serie de deficiențe manifestate în câteva sectoare pun sub semnul întrebării respectarea termenului de dare în folosință a centralei. Analizând în Consiliul oamenilor muncii, cu spirit comunist revoluționar situația creată, Paulina constată că neajunsurile se datorează nerezolvării la timp a unor probleme privind aprovizionarea tehnico-materială, transporturile și condițiile de muncă și de viață ale lucrătorilor din șantier.

Cu fermitate și responsabilitate va lua măsuri de sancționare a celor vinovați, va schimba din funcție pe cei șovăielnici și inconsecvenți. Cu sprijinul organizației de partid și de tineret din șantier, inginera Paulina va reuși să creeze un cadru de muncă corespunzător pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan, în vederea intrării în funcțiune la termen a centralei hidroelectrice.

Un film despre viața complexă a unui șantier contemporan, despre mutațiile ce se petrec în conștiința oamenilor, despre destinul unei femei care se afirmă plenar într-un mare colectiv muncitoresc.

Culoarea sincerității
Producție: Casa de filme 1
Scenariul: Platon Pardău
Regia: Mihnea Columbeanu
Deviz estimat: 2,5 ml

O tânără chimistă, Ecaterina Pavelescu, este trimisă de conducerea institutului de cercetări într-o fabrică de porțelan cu sarcina de a definitiva tehnologia decorării produselor cu o substanță minerală care ar înlocui cobaltul importat. Ajunsă la fața locului, ea va constatat cu bucurie și surprindere preocupările în acest domeniu ale personalului muncitor al fabricii: un colectiv condus de inginerul Cezar Mocanu este pe punctul de a ajunge la soluția căutată.

Sosirea în fabrică a Ecaterinei îl tulbură pe inginerul Mocanu din două motive: în anii de facultate fuseseră colegi și prieteni apropiați, dar se despărțiseră din cauza unor neînțelegeri cărora le acordaseră, la vremea aceea a tinereții, prea mare importanță, fiecare considerându-l pe celălalt vinovat de ruptura produsă. Al doilea motiv îl constituie faptul că, orgolios, inginerul nu acceptă ideea că ar trebui să vină cineva din afară să le rezolve problemele.

În ciuda acestei adversități, tânăra cercetătoare își începe munca, ajutată de câțiva muncitori și specialiști desemnați de conducerea fabricii. Se experimentează un procedeu bazat pe alte principii decât cel încercat de colectivul condus de inginerul Mocanu. Până la pun punct, ambele colective obțin rezultate încurajatoare, pentru ca la un moment dat să se împotmolească și unul și celălalt. Devenise evident că numai prin combinarea celor două procedee și punerea lor într-o singură ecuație se va putea obține tehnologia dorită. Pentru început, inginerul Mocanu se încăpățânează să lucreze separat, dar, în cele din urmă, interesul major al întreprinderii se dovedește a fi mai presus de orgoliile personale. Lucrând împreună, cele două colective reușesc să definitiveze în scurt timp soluția temei lor de cercetare.

Cezar Mocanu și Ecaterina Pavelescu își strâng, în sfârșit, mâna și se felicită reciproc, fiecare atribuindu-i celuilalt meritul principal al rezultatului obținut.

Ziua și ora stabilite pentru prima șarjă de porțelanuri decorate cu „albastru de cobalt" obținut prin cercetare proprie coincid cu ziua și ora la care primarul orașului îi așteptă pe cei doi protagoniști pentru a le oficia căsătoria.

Dorind să ofere un produs din seria zero primarului, care, în calitatea sa de activist de partid, fusese permanent alături de ei, de colectivul fabricii, pe drumul acestei izbânzi, tinerii așteaptă ieșirea primei șarje și întârzie la întâlnirea fixată.

Cer senin și ape limpezi
Producție: Casa de filme 5
Comandă CCES, concurs scenarii
Regia: Dorin Mircea Doroftei
Deviz estimat: 3 ml lei

Prezentând preocupările unui consiliu popular județean pentru aplicarea în practică a programelor privind combaterea eroziunii solului, amenajarea bazinelor hidrologice, împăduriri și protejarea mediului înconjurător, filmul, ai cărui eroi sunt activiștii și cercetătorii dintr-o zonă care prezintă varietate de relief (munte, deal, câmpii), și, ca atare, probleme complexe și diverse, va constitui un argument pentru înțelegerea superioară a activității în acest domeniu, în scopul îmbinării armonioase a funcțiilor economice cu cele ecologice, de apărare a pădurilor și apelor.

Mobilizați de programele adoptate în domeniul ecologic, eroii filmului vor acționa cu pasiune și dăruire comunistă, conștienți de înalta răspundere ce le revine pentru păstrarea și îmbunătățirea calității mediului înconjurător în care trăiesc azi și vor trăi generațiile viitoare, reușind să găsească soluții pentru depășirea unor dificultăți create de mentalitățile învechite.

Arhivele Naționale, Fond CC al PCR – Secția Propagandă și Agitație, dos. nr. 115/1989

ROMÂNIA ÎN PRESA INTERNAȚIONALĂ

Apelul unei disidente pentru o acțiune europeană

Le Monde din 15 decembrie 1989 scria despre luarea de poziție de la Paris a fiicei disidentei române Doina Cornea. Mesajul era adresat mai ales președintelui francez în sensul boicotării schimburilor economice cu România.

„Doar printr-o voință concertată a întregii Europe vom reuși", a declarat miercuri, 13 decembrie, la Paris, doamna Ariadna Combes, fiica disidentei române Doina Cornea, care a început o a doua grevă a foamei în orașul Cluj. Doamna Combes, care se adresa în special domnului François Mitterrand, președinte în exercițiu al Consiliului Comunității europene, cere „boicotarea exporturilor României către Occident". „Este de datoria Franței, a adăugat ea, să convingă celelalte țări democratice, printre care Statele Unite, țările europene și Uniunea Sovietică, să facă tot ce le stă în putință pentru a-l îndepărta pe Ceaușescu."

Scriitorul disident Mircea Dinescu, cu domiciliul forțat din martie 1989, a propus, într-un articol pe care l-a trimis clandestin publicației *Frankfurter Allegmeine Zeitung*, ca scriitorii români să facă „o grevă generală", pentru a atenționa asupra opoziției față de regim. Dinescu regretă că URSS-ul nu susține disidența din România. „Domnul Gorbaciov privește România cu ochelarii negri ai generalului Jaruzelski", a declarat el. Dinescu critică dur și Biserica română, formată în mare parte din „sidicaliști în sutană".

Ariadna Combes, fiica Doinei Cornea (foto), cerea președintelui francez, François Mitterrand, „boicotarea exporturilor României către Occident" FOTO: Jurnalul foto

Nefericirea românească

Tot în *Le Monde* din 15 decembrie 1989, Reichmann Edgar făcea o prezentare a scriitorilor români care, fără a fi neapărat disidenți în sensul propriu al termenului, au denunțat realitățile României lui Ceaușescu.

„Teatrul absurdului, ilustrat de Ionescu și Jarry, este mai puțin absurd decât ar părea; realitatea începe să-i semene. Piesa de teatru care se joacă zilele astea în țara lui regelui Ubu, Nicolae Ceaușescu, impostor sinistru și monarh proletar, reînvie o mitologie de mult apusă în Occidentul cel confortabil, și anume aceea a omului în luptă cu un sistem care nu poate să-i răspundă cerințelor, nici să-i satisfacă nevoile primare, adică a omului adâncit într-un univers tragic și aberant, universul dictaturii absolute. România sceptică, veselă și disperată ni i-a dat pe Brâncuși, Cioran, Ionescu și Tzara. O lume întreagă este stupefiată, de la Vest la Est, cum de a putut această țară să ajungă aici, cum va ieși din acest coșmar și cum va ajunge la un liman care să o aducă mai aproape de lumea reală? Trei dintre scriitorii săi, Bujor Nedecovici, Petru Dumitriu și Ilie Constantin, au preferat exilul, cu îndoielile și inconfortul lui, în locul certitudinilor unei puteri care se încăpățânează să dureze. Ei răspund azi, fiecare în versiunea lui (romanul-metaforă, confesiunea, poveștile), acestor întrebări.

Laureat al premiului Libertății în 1986 și colaborator la revista Esprit, Bujor Nedelcovici, născut în 1936, trăiește de doi ani în Franța. Unul din cele mai bune romane ale sale, publicat acum câțiva ani la București, adaptat ca scenariu de film dar imediat interzis, a fost tradus în franceză de Alain Paruit. În timp ce îl scria, Nedelcovici nu era un autor disident, încă nu alesese denunțarea unui regim inuman.

Printre altele, pe vremea când se petrecea acțiunea romanului – sfârșitul anilor '60 –, România beneficia încă, în ciuda necazurilor obișnuite în societățile totalitare, de o oarecare bunăstare, de o libertate relativă. Stăpânind tehnica suspansului, romancierul ne propune o ficțiune pe mai multe niveluri: metafora care pune în discuție realitatea puterii, meditație asupra creării operei literare, în fine intriga polițistă cu peripeții surprinzătoare.

Doi bărbați și o femeie din nomenclatură, Theodor, chirurg celebru însetat de putere, amanta lui Cristina și fitefan, prietenul lor, autor în căutarea personajelor sale, își petrec vacanța la malul Mării Negre. Dispariția lucrurilor lor de pe plajă, moartea unui copil, îi aduc față în față cu Vasile, un zidar taciturn și presupus hoț. Theodor îl dă pe mâna poliției locale. Nu-l văzuse el aplecat peste sacoșele lor de plajă? Mărturiile turiștilor nu confirmaseră oare bănuielile sale? Totuși, fiecare dintre cei aflați la locul crimei, se afla în acel monent în alt loc; de aceea, imaginea a fost percepută diferit de fiecare și adesea inerția privirii a creat iluzia unei realități trăite. „Trebuie, spune unul dintre martori, să distingem între ceea ce gândim noi că există și ceea ce există cu adevărat." Și astfel, îndoiala lui Ștefan, care și-a găsit subiectul și personajele cartii sale, dar și îndoielile Cristinei, se instalează în mintea cititorului. Realitatea se conformează oare percepțiilor noastre? Este cu adevărat vinovat Vasile? Autorul nu ne va spune niciodată!

Burghezul roșu și proletarul

Totodată sunt două lumi care se înfruntă în carte, zidarul, după toate aparențele nevinovat, simbolul unei populații oprimate, și Theodor, burghezul roșu, care nu ezită să-l tortureze în virtutea unor certitudini la fel de fragile ca acelea pe care se bazează mecanismul tiraniei. Dar acest teatru de lumini și umbre pe nisip îi poartă pe Ștefan spre un deznodământ violent și fatal, al romancierului demiurg. Să sperăm că asta nu prefigurează singura cale posibilă pentru România în suferință.

Mărturia lui Petru Dumitriu, mai în vârstă cu 10 ani decât Nedelcovici, se situează la un altfel de nivel al sensibilității. În acest text autobiografic, sfâșietor și sincer, este vorba de eterna ceartă dintre om și diavol; nu se termină întotdeauna în favoarea celui dintâi. Este parcursul presărat cu capcane și ambuscade ale unui preot, întocmai ca acela care își atrăgea odinioară mânia lui Julien Benda. Sigur, încă de la începutul anilor '60, când părăsește infernul stalinian, Dumitriu, cu opera majoră „Incognito" scrisă direct în limba franceză (românii sunt poporul cel mai francofon din sud-estul Europei), se impune în maniera lui Soljenițin, ca un mare scriitor, martor al acestor timpuri de dispreț care îi sufocă încă pe românii oprimați: viziune lucidă, bucurie a scrisului ieșită din comun, dublată în toate cărțile sale despre România de o mărturie șoptită a unei conștiințe vinovate, pentru că în timpul obsedantului deceniu (1947-1957) în care s-a instalat comunismul, romancierul a fost, și nu a ascuns niciodată asta, unul dintre cei mai zeloși lăudători ai săi.

Forța senină a regretelor

În timp ce Soljenițin era prizonier al Gulagului, Dumitriu cânta „meritele pedagogice" ale insulei blestemate. În ciuda schimbării sale, în ciuda talentului său, sau tocmai pentru că avea prea mult talent, greșeala nu i-a fost niciodată iertată. În acest text, salvat de o credință care transcende toate celelalte feluri de credință, salvat și de propria sa cădere în prăpastie, se ridică și ne face și pe noi să ne ridicăm spre tărâmurile misterioase ale sacrului. La capătul unei călătorii de la regret la spovedanie adevărată, la înfrângerea răului, la fericirea regăsită, Dumitriu ne ajută să descifrăm și să înțelegem nefericirea românilor. Căci, în țara gărzilor de fier, absența istorică a unei stângi democrate, a unei intelectualități dure, a unei biserici inatacabile, capabilă sa atace puterea (forțe care sunt prezente în Ungaria, Polonia, Cehoslovacia și chiar în Bulgaria), zădărnicește contestarea masivă și organizată în ultimul bastion al stalinismului european.

O mulțime de preoți veleitari și lași și-au pus geniul în serviciul autorității. Ce să faci într-o țară mică și ocupată când nu știi să faci altceva decât să gândești și să scrii, atunci când frica și foamea te apasă, se întreabă Dumitriu. Bineînțeles că au existat și martiri, dar puțini au fost cei care au încercat să-i urmeze. Victime ale intrigilor bizantine, atât de bine descrise de autor, cei care își exprimau cea mai mică îndoială erau imediat reduși la tăcere, amenințați cu pierderea slujbei sau a libertății. Cei care aveau 30-40 de ani la începutul anilor '50 au fost împinși de frică pe calea trădării. Alții, precum autorul însuși, au ales să fugă în exil. Trebuie citită marturisirea lui Petru Dumitriu, este o reglare de conturi cu el însuși, dar și strigătul unei uriașe speranțe.

InfoMina

SALUTĂRI DIN... BĂILE HERCULANE!

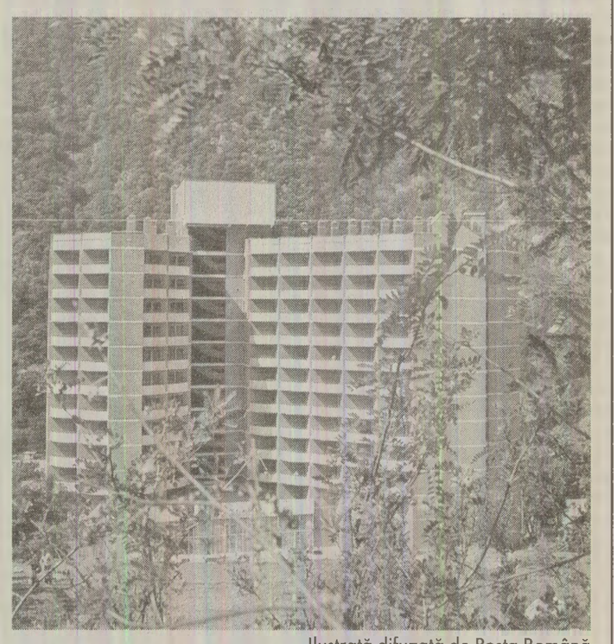

Ilustrată difuzată de Poșta Română

AICI RADIO EUROPA LIBERĂ!

Neliniște la Timișoara

La 15 decembrie 1989, *Radio Europa Liberă* prelua o știre a radioului maghiar, știre ce privea situația pastorului László Tokés.

„Potrivit *Radio Budapesta*, astăzi, casa pastorului român disident László Tokés a fost înconjurată de un lanț uman format din 200 de oameni.

Se spune că oamenii s-au gândit să împiedice mutarea forțată a pastorului din casa și din biserica sa.

Radioul citează martori oculari care spun că Tokés nu fusese mutat din casă până la prânz.

Biserica Reformată din România a ordonat ca Tokés să își abandoneze congregația maghiară din Timișoara și să preia o parohie dintr-un sat românesc îndepărtat.

Tokés este cunoscut pentru că a luat poziție pentru apărarea drepturilor minorității maghiare din România. El a avut conflicte cu mai-marii bisericii din pricina acestei chestiuni, dar și din alte motive."

Arhiva Open Society (Budapesta), Institutul de Cercetare al Radio Europa Liberă, secția română

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU

Institutul de Cercetare și Producție pentru Cultura și Industrializarea Sfeclei de Zahăr și substanțelor dulci Fundulea Jud. Călărași încadrează următorul personal: un post de economist și un post de revizor contabil.

Unitatea de Mecanizare, Transport și Construcții Forestiere Militari încadrează în condițiile Legii nr. 12/1971 următoarele categorii de personal: vopsitor auto, strungari, frezori, rectificatori.

VÂNZĂRI

Vând mașină nouă de tâmplărie, multifuncțională MTU 10.

Vând dormitor vienez unicat, mașină de cusut marca Singer, cojoc bărbătesc măsura 50.

Vând Fiat 800, stare foarte bună, pianină, pendulă, mașină de cusut manuală, Zenit cu teleobiectiv.

tv 15 decembrie 1989

19:00 Telejurnal. Înfăptuim hotărârile marelui forum al comuniștilor români!

19:25 Congresul al XIV-lea – Congresul marilor victorii socialiste

Poporul român – în deceniul următor: un popor cu înalte cunoștințe, cu o înaltă cultură, cu un înalt spirit revoluționar. Documentar

Redactor Anca Fusariu

19:45 România în lume. Documentar Redactor Nicolae Melinescu

20:05 Hotărârile Congresului al XIV-lea al partidului – mobilizator program de muncă pentru întregul nostru popor Organizarea și modernizarea proceselor de producție

Redactor Ciprian Enache

20:25 Copiii cântă patria și partidul Program literar-muzical-coreografic în interpretarea unor formații pionierești și ale șoimilor patriei, laureate ale Festivalului național „Cântarea României"

Redactor Petre Magdin

20:45 Învățământ – cercetare – producție Frumusețea unei realități românești: asigurarea condițiilor de pregătire și muncă Redactor Ion Chițulescu

21:05 Univers, materie, viață Emisiune de educație materialist-științifică Redactor Andrei Banc

21:35 Mari ansambluri folclorice Ansamblul „Ciprian Porumbescu" din Suceava Dirijori Emil Havriliuc, Viorel Leancă Coregrafia Viorel Vatamaniuc Redactor Petre Rusu

21:50 Telejurnal

22:00 Închiderea programului

vremea

În țară, vremea s-a încălzit în toate regiunile țării, iar cerul a fost temporar noros. Au căzut precipitații sub formă de ninsoare, lapoviță și ploaie în vestul și sud-vestul țării, în regiunile centrale unde izolat au fost condiții de producere a poleiului. În restul teritoriului, precipitațiile au fost izolate. Vântul a prezentat intensificări la munte cu viteze ce au depășit 34-45 km/oră. Temperaturile maxime de zi au fost cuprinse în general între 0 și 9 grade, iar cele minime nocturne între –8 și +2 grade, mai coborâte în depresiuni.

În București, vremea s-a încălzit, iar cerul a fost temporar noros. Condiții de precipitații slabe în a doua parte a intervalului. Vântul a suflat slab până la moderat. Temperaturile maxime de azi au fost cuprinse între 2 și 4 grade, iar cele minime nocturne între –4 și –2 grade.

amintiri

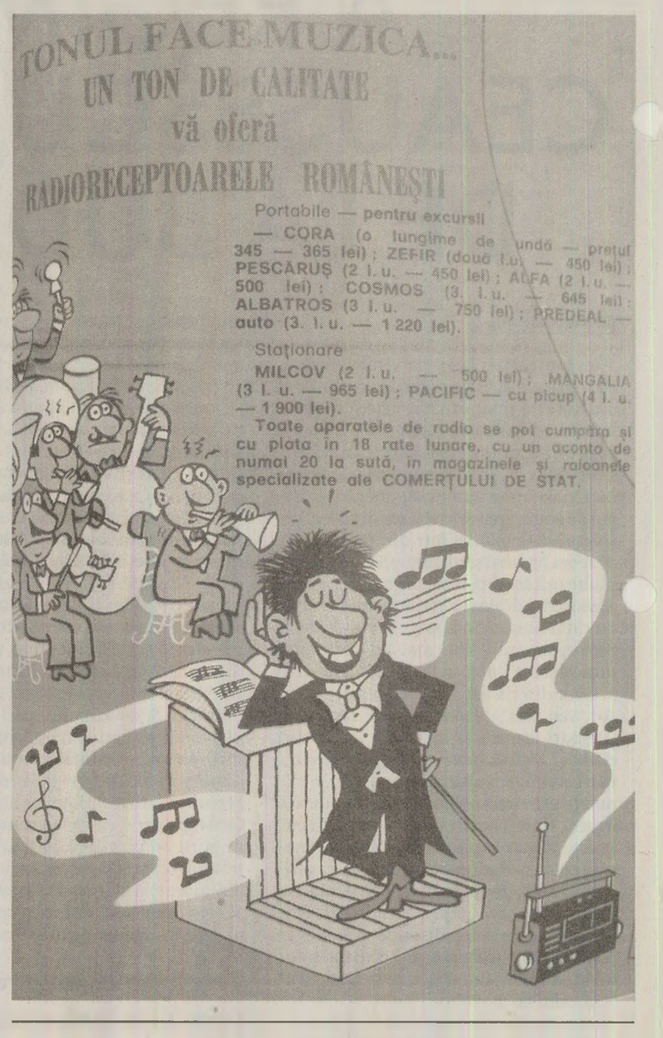

LAPSUS

ORIZONTAL: 1) Tragicul sfârșit al celui tras pe roată – Marele dispărut din cimitirul elefanților. 2) Definite direct fără pistă falsă. 3) Măsurat dacapo al fine – Un tip de-a dreptul infernal. 4) Divizionara secundă a REALULUI (pl.). 5) Tip de tomberon. 6) Sunt de preferat – Pisc central în Munții Bistriței! 7) Ecran panoramic tip Mondoviziune – Executantă a unui du-te vino regulat. 8) Cai necălăriți – Impuse din tip... chiar la limită! 9) Doi necunoscuți din trei! – Forme de prezentare. 10) Tije cu flori bătute – Pornit în goana mare după vânat.

VERTICAL: 1) Nu iese cu nimic în relief – Formație... aproape nouă. 2) Haină pentru vreme bună (pl.). 3) Cotă parte dintr-un tot! – Grup de colindători conform obiceiului (od.). 4) Fruntea marinarilor – Divanul ad-hoc. 5) Caz de vărsat. 6) Evoluează ca profesionist (fem.). 7) Nu schimbă nimic – Formație de coarde. 8) Atestarea documentară a unui nou venit – Cuprins de jale! 9) Formă acută de respingere – taberele luptătorilor. 10) Un bărbat de viitor – Element de bază în primul ajutor.

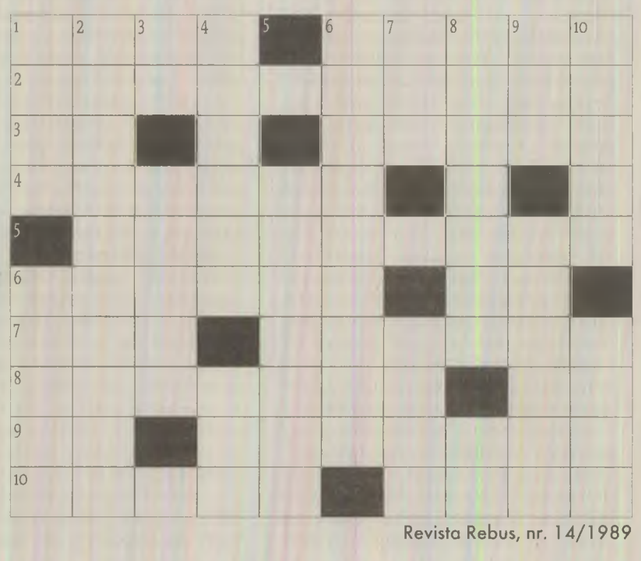

Revista Rebus, nr. 14/1989

Scînteia
JURNALUL ROMÂNIEI 1989 - ACUM DOUĂZECI DE ANI

Director: Marius Tucă **Editori:** Lavinia Betea (șef secție Istorie recentă), Cristina Diac, Florin Mihai, Ilarion Țiu, Alexandra Zotta, Adela Cristina Teodorescu (redactori secția Istorie recentă)
Design: Daniel Borangic **Redacția:** Eliza Dumitrescu, Andrei Stoicu, Ramona Vintilă **Fotografii:** Arhivele Naționale, Jurnalul foto **Ilustrație:** Mihai Stănescu **Telefon:** 021 318 20 37
e-mail: istorie.recenta@jurnalul.ro **Layout:** Ramona Badea **Procesare imagine:** Ileana Caloteasa, Robert Tătaru **Corectură:** Daniela Ionescu, Emanuela Bargan, Mihaela Coaje **Tiparul executat la:** Tipografia INTACT

Pagini realizate cu sprijinul AGERPRES
Agenția Națională de Presă AGERPRES